

18.8.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Lausuntopyyntö 24.6.2021, TEM008:00/2020

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain ja ulkomaalaislain muuttamisesta

Itä-Suomen hallinto-oikeus esittää lausuntonaan seuraavaa

Hallinto-oikeus kiinnittää lausunnossaan huomiota lakiluonnoksen kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella (*jäljempänä opiskelija-tutkija -laki*) 28 §:n 4 momenttiin, jonka mukaan tässä laissa säädettyä oleskelulupaa koskeva hakemus ratkaistaan sen selvityksen perusteella, joka on esitetty hakemuksessa päätöksentekohetken mennessä.

Säännöksen tavoitteena on, että kolmannen maan kansalainen esittää täydellisen hakemuksen, jotta se voidaan ratkaista ilman täydennyspyyntöjä. Ja vaikka hakemusta tulisi täydennyttää, hakijalta pyydetään hyvän hallintomenettelyn mukaisesti täydennystä asetettavassa määräajassa ja uhalla, että hakemus voidaan ratkaista. Säännöksen tarkoituksena on myös, että kolmannen maan kansalainen ei esittäisi selvitystä, joka hänen olisi tullut esittää hakemuksessaan, vasta valitusvaiheessa hallintotuomioistuimelle. Näin ollen myös muutoksenhakuprosessiin tavoitellaan tehokkuutta, jotta vain uuden selvityksen esittämisen perusteella tapahtuvat palautukset vähenisivät. Kolmannen maan kansalaisella on mahdollisuus tehdä uusi hakemus, jos hakemus on ratkaistu, eikä

Osoite
Minna Canthin katu 64
PL 1744

Puhelin
029 564 2500

Faksi
029 564 2501

Sähköposti
ita-suomi.hao@oikeus.fi

70101 KUOPIO

hän ole täydentänyt hakemusta kehotuksesta ja asetetusta määräajasta huolimatta. Luonnoksessa on lisäksi todettu, että Maahanmuuttovirasto joutuu käsittelemään hakemuksen kaksi kertaa samalla käsittelymaksulla, vaikka hakija itse on laiminlyönyt velvoitteensa toimittaa puuttuvat selvitykset hakemuksensa liitteeksi.

Hallinto-oikeus kannattaa esitettyä säännöstä. Hallinto-oikeus kuitenkin korostaa, että säännöstä sovellettaessa on hakemuksen käsittelyn yhteydessä tullut hallintolain 22 ja 33 §:n ohella huolehtia myös hallintolain 8 §:n mukaisesta viranomaisen neuvontavollisuudesta, jotta hakijan voidaan katsoa laiminlyöneen velvollisuuden toimittaa puuttuvat selvitykset hakemuksensa liitteeksi.

Lisäksi hallinto-oikeus lausuu hallinto-oikeuden käsittelykokoonpanoista koskien valituksia, jotka on tehty päätöksistä opiskelija-tutkija -lain perusteella.

Hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 §:n mukaan hallinto-oikeus on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Saman lain 12 a §:ssä säädetään, että hallinto-oikeus on päätösvaltainen myös kokoonpanossa, johon kuuluu kaksi jäsentä, jollei asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu edellytä kolmijäsenisen kokoonpanon käyttämistä ja ratkaistavana on muutoksenhakuasia, jossa on kysymys ulkomaalaislain soveltamisesta (kohta 8).

Hallinto-oikeus toteaa, että suurin osa hallinto-oikeudessa ratkaistavista ulkomaalaisasioista ratkaistaan kahden jäsenen kokoonpanossa. Lakiluonnoksessa ei ole esitetty, että hallinto-oikeuslain 12 a §:ään säädettäisiin mahdollisuudesta ratkaista Maahanmuuttoviraston päätöksistä tehdyt valitukset kahden jäsenen kokoonpanossa. Kun ulkomaalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään ulkomaalaislain ulkopuolella olevissa erillislaeissa, kuten lakiluonnoksessakin on kyse, tulee hallinto-oikeuden olla tarkkana, että valitusasia ratkaistaan lainmukaisessa kokoonpanossa, jotta korkeimman hallinto-oikeuden ei tarvitse palauttaa asiaa uudelleen käsiteltäväksi menettelyvirheen johdosta. (ks. KHO 15.1.2020/75).

Kun lisäksi otetaan huomioon luonnoksen 16 §, jossa todetaan, että tämän lain nojalla oleskeluluvan saaneen kolmannen maan kansalaisen perheenjäsenelle myönnetään tilapäinen tai jatkuva oleskelulupa perhesiteen perusteella tämän lain nojalla, tulee hallinto-oikeuden ratkaista kolmen jäsenen kokoonpanossa myös opiskelijan tai tutkijan perheenjäsenen oleskelulupapäätöksestä tehty valitus.

Hallinto-oikeus lausuu näkemyksensä, että lakiluonnoksen mukaan tehtävät valitukset olisi perusteltua käsitellä muiden ulkomaalaisasioiden mukaisesti hallinto-oikeuslain 12 a §:ssä säädetyllä tavalla. Tästä tulisi säätää hallinto-oikeuslaissa.

Osaston johtaja

Riikka Tiainen

Hallinto-oikeustuomari

Kati Korsman